



## ÇAĞDAŞ KIRGIZ ŞİİRİNİN STİLİSTİK HUSUSİYETLERİ ÜZERİNE\*

Osman ARICAN\*

### ÖZET

Şairlerin kullandığı kelimeler şairin bir şeye, bir duruma bakışını yansıttığı gibi bir bakıma mensup olduğu toplumun da bakış açısını yansıtmaktadır. Dolayısıyla şair ve toplum arasında birçok bakımdan yakın münasebet kurulabilmektedir. Söz konusu durum şiirlerin stilistik hususiyetlerini temelden etkilemekte ve kelime kadrolarını da yönlendirebilmektedir. Makale iki bölüm ve bir sonuç bölümünden oluşmaktadır. Birinci bölümde şiirlerde işlenen temalar, kelime dünyası gibi özellikler tespit edilmeye çalışılmıştır. Kırgız şiirinin önde gelen temsilcilerinin şiirleri incelenmiş, şiirlerdeki ortaklıklar ve farklılıklar tespit edilmeye çalışılmıştır. Stilistiğin geniş anlamda bir çağın, bir ülkenin, bir milletin, görüş, duyuş ve hayata bakışında kendini gösteren; dar anlamda ise edebiyat, dil ve dilbilim üçgeninde kendine yer bulabilen bir kavram olduğuna değinilmiştir. Stilistik incelemeler yapılırken önem arz eden hususlar belirlenmiştir. Kırgız şiirinden bahsederken onun hayati önem taşıyan belli başlı unsurlarını hesaba katmanın ve buna dayanarak stilistik değerlendirmeler yapmanın gerekliliği üzerinde durulmuştur. Bu bölüm altı madde olarak ele alınmıştır. İkinci bölümde Kırgız şiirinde dikkat çeken bazı stilistik görünüşler tespit edilmeye çalışılmış ve bölüm beş başlık altında incelenmiştir. Kırgız şiirinin önemli temsilcilerinden örnekler alınarak elde edilen veriler somutlaştırılmıştır. Şiirlerin kelime kadrolarının oluşumunda siyasi değişmelerin ve gelişmelerin önemli bir etken olduğu tespit edilmiştir. Şiirlerin söz varlığını oluşturan bazı kelimeler üzerinde durulmuştur. Tüm bunların bir bütünlük içerisinde değerlendirilerek stilistik araştırmaların yapılabileceği vurgulanmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Stilistik, Kırgız şiiri, Kelime sıklığı, Kırgızistan, Manas Destanı.

### ON STYLISTIC FEATURES OF MODERN KYRGYZ POETRY

#### ABSTRACT

The words used by poet not only reflect poet's view of a situation, but also they show a view of society in which the poet lives. Thus, we

\* Bu makale, 13-14 Ekim 2011 tarihleri arasında, Sakarya Üniversitesinin düzenlediği XI. Uluslararası Dil - Yazın - Deyişbilimi Sempozyumunda sunulan bildirinin gözden geçirilmiş halidir.

**Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.**

\* Öğr. E. El-mek: Manas Üniversitesi, KIRGIZİSTAN, aricanosman@yahoo.com



can establish versatile link between the poet and the society. This situation influences stylistic of the poems fundamentally and it also shapes vocabulary of the poems.

This article consists of two main sections and one conclusion. We tried to determine features of the vocabularies and themes written in Kyrgyz poems. Poems of the leading poets have been observed and similarities and differences in the poems have been determined. The stylistic in the wider sense means an era, a country, a nation, an opinion, a feeling and in the narrow understanding it belongs to literature, language and linguistics. Important stylistic issues have been identified in our research. When talking about Kyrgyz literature or poems, particularly, their major elements should be taken into consideration and the result is to be based on it. This matter is discussed in six chapters.

In the second part some notable features of Kyrgyz songs have been determined and analyzed in five chapters. Samples taken from the works of Kyrgyz poets were given and particularized. Finally, it has become clear that life style of the society, its historical backgrounds and political periods should be known when researching a characteristic of a nation. It has been determined that stylistic research can be done if we evaluate them altogether.

**Key Words:** Stylistic, Kyrgyz poem, word frequency, Kyrgyzstan, ManasEpic

## Giriş

Stilistik, geniş anlamda bir çağın, bir ülkenin, bir milletin, görüş, duyuş ve hayata bakışında kendini gösteren; dar anlamda ise edebiyat, dil ve dilbilim üçgeninde kendine yer bulabilen bir kavramdır.

Şairin duyuş, düşünce ve ruh dünyası, tercih edilen kelimelerle yakından ilgilidir. Şairin kelime kullanımları kendi bakış açısını yansıttığı gibi mensup olduğu toplumun özelliklerini de yansıtmaktadır. Bu yansıtma bazen bilinçli çoğu zaman da bilinç dışıdır.

Şiir, üslup açısından birçok yönden ele alınabilen bir kavramdır. Dolayısıyla şairin kullandığı kelimeler ve şiiri ele alış biçimi dikkate değer özellikler taşır. Söz konusu özellikler şairin bireysel üslup özelliği olabilir. Bazen bu üslup özelliği, genel nitelikler de taşıyabilmektedir. Aksan'ın dediği gibi "kişisel bir dil kullanımı, bir performans ürünü olarak stilistik ve dolayısıyla sözcükbilim alanının konularıyla iç içedir."<sup>1</sup> Bu yüzden şiirde anlatılan ya da anlatılmak istenen farklı biçimlerde verilmektedir.

Kırgız şiirinin kuruluşuyla ilgili olarak Kulan Rısaliev'in "Kırgız İrlarının Tüzülüşü" adlı çalışması bu alanın önemli kaynakları arasındadır. Rısaliev meseleyi Kırgız şiirinde ritim, kafiye, aliterasyon v.b. açıdan ele almıştır.<sup>2</sup>

Kırgız edebi dilinin kalıplaşma problemlerinin ele alındığı eserlerden biri Cumaş Mamıto'v'un "Körköm Çıgarmanın Tilinin Kee bir Maseleleri"<sup>3</sup> adlı çalışmasıdır. Konuya daha çok tarihi ve diyalektik pencereden yaklaşmıştır.

<sup>1</sup> Doğan Aksan. (1995). *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*. Ankara: Engin Yay., s.19 – 20.

<sup>2</sup> Kulan Rısaliev. (1965). *Kırgız İrlarının Tüzülüşü*. Frunze: Mektep Basması.

## Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*  
Volume 8/4 Spring 2013



Kırgız dilinin stilistiği ile ilgili en kapsamlı çalışma yapan bilim insanı Toktosun Aşırbayev'dir. Aşırbayev'in konuyla ilgili dört cilt eseri bulunmaktadır.<sup>4</sup>

Kırgız şiirinin stilistik hususiyetlerine geçmeden önce stilistik hususiyetleri oluşturan etmenlere kısaca değinmek gerekir. Söz konusu etmenler altı madde olarak incelenecektir.

### I. Kırgız Şiirinin Temel Stilistik Hususiyetlerini Oluşturan Etmenler

1. Kırgızların destancılık arka planının Kırgız şiirinde önemli yeri vardır. Örneğin çağdaş Kırgız şiirinin yaşayan temsilcilerinden Süyünbay Eraliyev'in "Sayakbay Manas Aytat"<sup>5</sup> adlı şiiri ve Akbar Riskulov'un "Kanıkey Taytoru Çapkanda"<sup>6</sup> şiiri bu bağlamda düşünülebilir. İki şiirde kullanılan "Kanıkey, Taytoru, Manas, Bakay..." gibi isimler aynı zamanda destanda da geçmektedir.

Destancılık Kırgız sözlü edebiyatının gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Günümüzde halen yaşamakta olan "Manaşçılık" geleneği usta çırak ilişkisi içerisinde devam etmektedir. Önemli gün ve zamanlarda topluluğa Manas Destanı'nı okuma geleneğinin Kırgız şiirine yansımalarını, kelime hazinesi bağlamında görmek mümkündür.

2. Sözlü edebiyat döneminden yazılı edebiyat dönemine geçişin çok eskiye dayanmaması stilistik hususiyetleri oluşturan etmenlerden biri sayılabilir. Geçiş döneminde şiir dilinde arkaik unsurlar ile sözlü dile ait yapıların kullanılması kaçınılmaz olarak kabul edilebilir.

Yakın dönem ilk Kırgız yazılı edebiyatın temsilcisi olarak "XIX. yüzyılda yaşamış olan Moldo Niyaz kabul edilmektedir. O'nun o dönemdeki el yazmalarının İslami bir bakış açısıyla kaleme alındığı ve şiirlerinin daha çok İslami unsurlar içerdiği ifade edilmektedir."<sup>6</sup> Moldo Niyaz'ın çağdaşları olarak "Nurmoldo, Moldo Kılıç, Aldaş Moldo, Moldo Bağış v.d."<sup>7</sup> isimler zikredilmektedir.

Kırgızların Sovyetler Birliği çatısı altına girmesiyle birlikte şiirde hem yapısal hem de içerik olarak değişiklikler başlar. 1930'lu yıllara gelindiğinde propaganda dolu bir dönemden söz edilebilir. Şiirde başlayan önemli değişim ve yenilik hareketleri siyaset aracı olarak kullanılır. "K. Tınistanov, A. Tokombayev, M. Elebayev, Ş. Könökov, C. Bökönbayev, C. Turusbekov, A. Osmanov, gibi isimlerin Kırgız-Sovyet edebiyatının temellerinin atılmasında önemli payları vardır."<sup>8</sup>

Şiirle siyaset, propaganda arasındaki sınırların neredeyse kalktığı bu dönemde partiye, yöneticilere övgüler yazmayan yok gibidir.

Sonuç olarak "Yazı dili, halk dilinin gramatikal ve leksikolojik özelliklerinden faydalanarak gelişim yoluna başlarken bu süreç içerisinde, fikir ve duyguları ifade biçimleri, hayatın görünüşleri ve tabiatı betimleme şekilleri açısından sözlü dilden farklı kulvara girer."<sup>9</sup> Ayrıca şiir politikada da malzeme olarak kullanılmaya başlanır.

3. Sovyet coğrafyası içinde yaşamış / yaşamakta olan Türk halklarının ortak tarihini, edebiyatını, kelime hazinesini etkileyen önemli olaylar vardır. II. Dünya Savaşı bunlardan biridir.

<sup>3</sup>Cumaş Mamıto. (2007). **Körküm Çıgarmanın Tilinin Kee bir Maseleleri**. Karakol: Kasım Tınistanov Atındağı Isıkköl Mamlekettik Universiteti.

<sup>4</sup>Toktosun Aşırbayev'in dört ciltlik çalışması kaynakça kısmında verilmiştir.

<sup>5</sup>Süyünbay Eraliyev. (1978). **Tandalmalar**. Irlar cana Poemalar, Frunze: Kırgızstan Basması, s.114 – 117.

<sup>6</sup>Akbar Riskulov. (2003). **Kuduret**. Bişkek: Biyiktik Basması, s.8.

<sup>7</sup>Sadık Alahan. (2004). **Beş Moldo**. Bişkek. s.4.

<sup>8</sup>**Kırgız Poyeziyasının Antologiyası I** (1999). Bişkek: Kırgızistan Soros Fondu, s.18.

<sup>9</sup>Orhan, Söylemez – Kemal Göz. (2006). **Salıcan Cigitov ve Dünyası**. Bişkek: Kırgızistan – Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları, s.37.

Savaşa katılmış entelektüel çevrenin oluşturduğu eserlerde bu temanın, düşüncenin işlenmesi kaçınılmazdı. Elbette şiirde de bu kendini gösterdi. M. Elebayev, C. Turusbekov, S. Eraliyev, B. Sarnagoyev gibi isimler savaş içerikli eserler ortaya koymuşlardır. Dolayısıyla şiirlerin kelime kadrolarında savaş ve unsurlarıyla ilgili kelimelerle sıklıkla karşılaşılacaktır.

Örneğin Çağdaş Kırgız şiirinin temsilcilerinden Süyünbay Eraliyev'in şiirinde "İkinci Dünya Savaşı, baş motiflerdendir."<sup>10</sup> Onun aşağıdaki şiirine bakıldığında:

"...

Köldötüp çaş aktırgan, kan aktırgan

Soguştuk talaalarda kaldı carmım.

Aga da öz içimden kanaat kılgam,

Antkeni, arañarda tirüü barım.

..."<sup>11</sup>

1.Şairin savaşa katıldığı,

2.Cephede kan ve gözyaşlarının aktığı,

3.Şairin savaşta yara aldığı ve bir uzvunu yitirdiği,

4.Şairin her şeye rağmen sağ kaldığı için sevindiği anlaşılmaktadır. Şiirde "soguştuk talaa" (savaş alanı), "tirüü" (diri), "carmım kal-" (savaşta bir yerini kaybetmesi / sakat kalması) gibi kelime ve kelime grupları şiirde daha başka anlamlar ifade etmektedir.

4. Siyasetle şiirin ayrılmaz olduğu dönemin varlığı. Genel olarak (1930-1990) arası diyebileceğimiz dönemdir. Tabiat, sevgi, aşk, duygusallık v.b. temalar dışındaki şiirlerin birçoğunda söz konusu özellik göze çarpar. Öyle ki basılan eserlerin ilk şiirlerinin çoğu partiye, rejime, dönemin yöneticilerine övgüyle başlar. Bu durumu dönemin şartları içerisinde değerlendirmek elbette çok önemlidir.

5. Kırgızistan'ın coğrafi yapısı. Özellikle tabiat temalı şiirler incelenirken Kırgızlar için önem taşıyan Tanrı Dağları'nın, Isıkgöl'ün, v.b. bilinmesi, doğru sonuçlara varılması açısından önem taşımaktadır.

6. Anadili kullanım meselesi. Kırgızistan'ın siyasi yapısının ve yakın geçmişinin etkisiyle Kırgızcanın kullanım sahasının edebiyata dolayısıyla şiire yansması da stilistik incelemelerde çok önem taşımaktadır. Dar bir çevrede kullanılan Kırgızcanın hitap edeceği kesimin azlığı ve buna bağlı olarak hâkim kültür dilinin yaygın kullanım sahası ve kişi sayısı önem arz etmektedir.

## II. Kırgız Şiirinde Dikkati Çeken Bazı Stilistik Görünüşler

1. **Mısra kuruluşları:** Kırgız şiirinde sık karşılaşılan yapılardan biri, yüklem mısra sonunda bulunmasıdır. Kurallı mısra yapılarına, hem Manas Destanı'nda hem de çağdaş Kırgız şiirinde sıkça rastlanılmaktadır.

"...

Kıtaydan Döñgö balban **bar**

<sup>10</sup>Kırgız – Sovyet Adabiyatının Tarihi. (1990). 2. Tom, Funze: İlim Basması, s.424.

<sup>11</sup>Süyünbay Eraliyev (1983). **Tandalgan Çıgarmalar 2: Irlar**, Poemalar, Frunze: Kırgızstan Basması, s.23.

Döngönün cayın suraba,  
Munun çorç kazanday başı **bar**  
Cana catkan ittey kaşı **bar**.  
...<sup>12</sup>»

“Talastın suusu cay **agat**.  
Oylonup oygo catkanday,  
Tooloru toogo **tayanat**,  
Kep tıñşap, tım tırs katkanday.  
...<sup>13</sup>»

“-Bulbul, kayda **barasıñ**?  
-Betpak çölgö **baramın**.  
-Çöldö ölüp **kalasıñ**,  
-Ölbös cerdi **tapamın**.  
...<sup>14</sup>»

Yukarıdaki örneklerde görülen özelliğin Kırgız şiirinin destancılık anlatı geleneğinin şiire yansımaları olarak değerlendirilebilir.

**2. Fiil + (D) zarf - fiilin kullanım sıklığı:** (D) zarf-fiilin özellikle “de-” fiilinden sonra kullanılması Kırgız şiirinin belirgin stilistik hususiyetleri arasındadır. Konuyla ilgili olarak Arıcan, Süyünbay Eraliyev’in Seçme Şiirlerinde Kelime Dünyası adlı çalışmasında “ ‘de-’ fiiline ‘-p’ zarf-fiili eklenerek ‘dep’ şeklinde mısra sonlarında kafiye ve redif olarak kullanılmasını sıkça karşılaşılan bir durum olarak”<sup>15</sup> izah eder ve “zarf-fiillerin şiirde kullanımı, şiirin canlılığını gösterdiği gibi şiirde devamlılığı sağlama açısından da dinamikliğin bir göstergesidir”<sup>16</sup> şeklinde açıklar.

Baydılda Sarnogoyev, Alıkul Osmanov<sup>17</sup> gibi şairlerin şiirlerine bakılacak olursa bu özellik belirgin bir şekilde görülecektir. Manas Destanı’nda<sup>18</sup> da bu tip yapılara sıkça rastlanmaktadır.

“Şerdin etin körsöm\_ **dep**,  
Anan kiyin ölsöm\_ **dep**,  
...  
Añkaganım koysom **dep**,  
Andan kiyin ölsöm **dep**,  
Kıyamət cüzün körsöm **dep**,

<sup>12</sup>MANAS (1984). Sayakbay Karalayevdin Varyantı Boyunça, I c. Frunze: Kırgızstan Basması, s.30.

<sup>13</sup>Süyünbay Eraliyev.(1981). **Tandalğan Çıgarmalar I: Irlar**, Poemalar, Frunze: Kırgızstan Basması, s.52.

<sup>14</sup>Baydılda Sarnogoyev. (1974). **Tandalğan Çıgarmalar**. Frunze: Kırgızstan Basması, s.92.

<sup>15</sup>Osman Arıcan. (2007). **Süyünbay Eraliyev’in Seçme Şiirlerinde Kelime Dünyası**. Kırgızistan – Türkiye Manas Üniversitesi, Bişkek, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Özbay). s.39.

<sup>16</sup>Osman Arıcan. **a.g.e.**, s.99.

<sup>17</sup>Alıkul Osmanov. (1972). **Köl Tolkunu**. Frunze: Kırgızstan Basması.

<sup>18</sup>MANAS (1984). s. 49.

...”

**3. Siyasetle ilgili söz varlığının şiirlerde sık kullanılması:** Özellikle 1930 – 1990 yılları arasında yazılmış şiirlerde siyaset-şiir ilişkisine bağlı olarak göze çarpan politik söz varlığı dikkat çekici düzeydedir. Öyle ki Aalı Tokombayev, Baydılda Sarnogoyev, T. Ümetaliyev gibi bazı şairler şiirleriyle rejimin önde gelen savunucuları olmuşlardır. Örneğin Aalı Tokombayev’in “Tandalgan Irlar, Dastandar”<sup>19</sup> adlı eserinin ilk otuz sekiz şiiri tamamen siyasi içeriklidir. “Kommunist”, “Oktyabırdın Kelgen Kezi”, “Kel, Bolşevik”, “Sovyetlik Kişi”, “Lenin Dese”, “Kommunizmge”, “Lenin”, “Respublikam”, “Cıldızım”, “Cerdin Uлуу Balası”, “Lenin Aytkanday”, “Kızıl Müştök” gibi şiir başlıklarından da anlaşıldığı üzere rejim propagandası ve taraftarlığı ile yazılmış şiirler ön plandadır.

Propaganda dönemin şartları ve durumu göz önüne alındığında şiirin bir parçasıydı. Çünkü temelde rejim yanlısı olsun veya olmasın şiirler, belli bir sansürden geçerek basılıyordu. Şiir kitaplarının “methiye” bölümleri bulunmaktaydı. Örneğin yenilikçi özelliğiyle bilinen Süyünbay Eraliyev’in bile “Moskovaga Bararda”, “Leninge Biz Barabız” gibi şiirleri bulunmaktadır.

**4. Bir kişiye, bir nesneye veya bir yere yazılan şiirler:** Birisine, bir şeye ve/veya akrabaya yazılan şiirler Kırgız şiirinde çokça rastlanmaktadır. Muhtelif şairlerin şiirlerine bakıldığında “Bulutka” (Buluta), “Üy Bülögö” (Ev ahalisine), “Uuluma” (Oğluma), “Kazak Tuuganga” (Kazak Kardeşime), “Böbökkö” (Bebeğe), “Şota Rustavellige” (Şota Rustavelli’ye), “Suluuga” (Güzele), “Zamandaşka” (Kuşağıma), “Ceñeme” (Yengeme), “Kölüme” (Gölüme), “Ayalga” (Eşe / Hanıma), “Ömürgö” (Ömüre), “Aylıma” (Köyüme), “Şamalga” (Rüzgara), “Yazıma” (Baharıma), “Küngö” (Güne / Güneşe) gibi şiirler bulunmaktadır. Bunların yanı sıra teknolojiye ya da icat edilen nesnelere yazılmış şiirler de bulunmaktadır. Bunlar traktöre, trolleybüse, otogara, uçağa, makineye yazılmış şiirlerdir.

**5. Şiirlerdeki tabiat ve unsurlarının yekûn teşkil etmesi:** Bu özellik Kırgız şiirinin önemli stilistik hususiyetlerinden birini teşkil etmektedir. Kırgız şiirinde dağ, kar, su, kış, yaz, bahar, nehir, göl gibi tabiat unsurlarına sıklıkla rastlanmaktadır.

Çağdaş Kırgız şairlerinden Süyünbay Eraliyev’in şiirlerine bakıldığında tabiat ve unsurlarını içeren kelimelerin sıklığı hemen dikkati çeker. Eraliyev’in şiirlerinde kullandığı tabiatla ilgili isimler ve kullanım sıklıkları<sup>20</sup> “Cer” (28), “suu” (15), “düynö” (9), “köl” (8), “ay” (7), “cıldız” (6), “çöp” (5), “cel” (5), “too” (5), “col” (5), “darak” (4), “burganak” (4), “asman” (4), “talaa” (4), “bulut” (3), “adır” (3), “tolkun” (3), “kök” (3), “cele” (3), “kar” (3), “aylana” (3), “taş” (3), “kum” (2), “boroon” (2), “camgır” (2), “zoo” (1), “çım” (1), “saz” (1), “mönğü” (1), “calbırak” (1), “tabiat” (1), “aşuu” (1), “çırpık” (1), “kölökö” (1), “say” (1), “tulaj” (1), “kızgaldak” (1), “park” (1), “tal” (1), “çınar” (1)” görülmektedir.

Tabiat ve unsurlarıyla ilgili kelimelerin kullanım sıklıklarının yüksek olmasının bir sebebi de Kırgız halkının tabiatla iç içe olan eski yaşam alanlarının şiirlere yansması olarak açıklanabilir. Kırgızların Sovyet dönemine kadar genelde göçebe hayat geçirmelerinin bunda büyük payı vardır.

### Sonuç

Stilistik araştırmalar yapılırken şairlerin yaşadığı coğrafyayı, siyasi tarihi, halkın yaşam biçimini, ülkenin kültürünü ve dil özelliklerini iyi bilmek gerekmektedir.

Kırgızların destancılık geleneğinin Kırgız şiirinin en temel stilistik özelliklerinden biri olduğu sonucuna varılabilir.

<sup>19</sup> Aalı Tokombayev.(1980). **Tandalgan Irlar, Dastandar**. Frunze: Kırgızstan Basması.

<sup>20</sup> Osman Arican. **a.g.e.**, s.73.



Kırgız şiiri belli dönemlerde propaganda aracı olmuş ve politik söz varlığı şiirlerde fazlaca yer almıştır.

(**I**)p zarf-fiilinin şiirlerde sık kullanımı, Kırgız şiirinin önemli üslup özelliği olarak belirtilebilir.

Şiirlerin kelime kadrolarının teşekkülünde sosyal olayların ve siyasi değişmelerin etkileyici rol oynadığı belirlenmiştir.

### KAYNAKÇA

- AKSAN, Doğan. (1995). **Şiir Dili ve Türk Şiir Dili**. Ankara: Engin Yayınevi.
- ALAHAN, Sadık. (2004). **Beş Moldo**. Bişkek.
- ARICAN, Osman. (2007). **Süyünbay Eraliyev'in Seçme Şiirlerinde Kelime Dünyası**. Bişkek: Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Özbay).
- AŞİRBAYEV, Toktosun. (2000a). **Kırgız Tilinin Stilistikası**. 3.Kitep. Bişkek
- AŞİRBAYEV, Toktosun. (2000a). **Kırgız Tilinin Stilistikası**. 4.Kitep.Bişkek
- AŞİRBAYEV, Toktosun. (2000a). **Kırgız Tilinin Stilistikası**. Bişkek – Oş.
- AŞİRBAYEV, Toktosun. (2000b). **Kırgız Tilinin Stilistikası**: Fonetikalık, Söz Casoo Cana Leksikalık Stilistika, 2. Kitep. Bişkek.
- ERALİYEV, Süyünbay, (1974). **Kırgız Canı: Irlar, Poemalar**, Frunze: Kırgızistan Basması.
- ERALİYEV, Süyünbay, (1978). **Tandalmalar**. Irlar cana Poemalar, Frunze: Kırgızistan Basması.
- ERALİYEV, Süyünbay, (1981). **Tandalgan Çıgarmalar 1: Irlar**, Poemalar, Frunze: Kırgızistan Basımevi.
- Kırgız – Sovyet Adabiyatının Tarhı**. (1990). 2. Tom, Funze: İlim Basması.
- Kırgız Poyeziyasının Antologiyası I** (1999). Bişkek: Kırgızistan Soros Fondu.
- Kırgız Poyeziyasının Antologiyası II** (2000). Bişkek: Kırgızistan Soros Fondu.
- Kırgızstan Ensiklopediya** (2001). Kırgız Respublikasının Prezidentine Karaştuu Mamlekettik Til Boyunça Uluttuk Komissiya, Baş Redaktör: O. İbraimov ve diğerleri, Bişkek: Al Salam Basma Üyü.
- MANAS, (1984). Sayakbay Karalayevdin Varyantı Boyunça, I c. Frunze: Kırgızistan Basması.
- OSMONOV, Alıkul. (1972). **Köl Tolkunu**. Frunze: Kırgızistan Basması.
- RISALİYEV, Kulan. (1965). **Kırgız Irlarının Tüzülüşü**. Frunze: Mektep Basması.
- RISKUL, Akbar. (2003). **Kuduret**. Bişkek: Biyiktik Basması.
- SARNOGOYEV, Baydilda. (1974). **Tandalgan Çıgarmalar**. Frunze: Kırgızistan Basması.
- SÖYLEMEZ, O. - GÖZ, K. (2006). **Salican Cigitov ve Dünyası**. Bişkek: Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları.
- TOKOMBAYEV, Aalı. (1980). **Tandalgan Irlar, Dastandar**. Frunze: Kırgızistan Basması.

### Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic  
Volume 8/4 Spring 2013

